

SANDBERGS SLÄKTEN

av Ingvar Andersson, 1992

En släktförening omfattande ättlingarna till fabrikören Nils Christian Sandberg i Ljungby och hans hustru Ingri Mosslander bildades år 1929. Eftersom Nils Christian Sandbergs åtta söner, vilka blevo stamfäder för respektive åtta släktgrenar av släkten, var födda i Ljungby, kom släktföreningens namn att bli Ljungbysläkten Sandberg.

Såväl Nils Christian Sandberg som Ingri Mosslander härstammade emellertid från västra Göinge härad i Kristianstad län. Nils Christian Sandberg var född i Önnestad församling och Ingri Mosslander i Vankiva församling. Båda församlingarna hör till Västra Göinge härad.

Nils Christian Sandbergs farfar, Torkel Sandberg, var född i Sandby församling (numera Norra Sandby) 1746. Den är annexförsamling till Stoby församling, där Ingri Mosslanders fader Nils Mosslander var född 1764. Eftersom Stoby prästgård brann ned 1778 saknas alla församlingens handlingar före denna tid. Förlusten av kyrkoarkivalierna har naturligtvis medfört svårigheter när det gäller att utforska släktens historia. Trots detta har det lyckats att på senare tid utforska släktens öden relativt långt tillbaka i tiden i vissa fall till 1500-talet. Det har gått att föra Nils Christian Sandbergs fädernessläkt tillbaka till hans farfars farfars farfar **Torkel Jonsson (VII)** född på 1620-talet. Han var åbo på hemmanet Ballingslöv 3-4 i Stoby socken i Västra Göinge härad.

I sitt äktenskap med **Carina Pedersdatter** hade Torkel Jonsson sonen Pelle Torkelsson, född på 1640-talet, vilken övertog hemmanet efter fadern, då denne avled 1680.

Torkel Jonsson hade även sonen Per Torkelsson, som blev åbo på hemmanet Röinge 6 i Stoby socken men avled redan 1706. En av Per Torkelssons söner, Torkel Persson, blev år 1701 inskriven som rekryt i Karl XII:s arme, sedermera ej avhörd.

Pelle Torkelsson (VI) var en "behållen man" dvs förmögen. Han var gift med **Apollonia**. Sedan Pelle Torkelsson 1680 avlidit gifte hon om sig med Jöns Persson från Ballingslöv. Denne övertog då hemmanet Ballingslöv 3-4.

Pelle Torkelsson hade flera barn.

A. Dottern Kierstina Pelleson gifte sig II 1695 med Kiersten Nilsson född i Önnestad 1655. Kiersten Nilsson blev nämndeman vid Västra Göinge häradsrätt 1699, häradsdomare 1711 samt var riksdagsman vid 1714 års riksdag. Han dog 1729. Han hade hemmanet Ljungamöllan i Vinslöv.

a) Deras son Anders Kierstenson, f 1707, d 1743, blev även han nämndeman samt riksdagsman vid riksdagen 1742/1743.

1. Anders Kierstenssons son Kiersten (Christian) Ljunggren f 1732, d 1800, blev kronofogde, landkamrerare mm. 1767 ingick han äktenskap med Gustava Ziebet, dotter till kyrkoherden i Qvidinge och Sönnarslöf Alexander Ziebeth och Helena Christina Nolleröth. Från dem härstammar släkten Ljungregren, Lundasläkt från Ljungamöllan. Släkten Ljunggren har frambringat ett flertal med.d:r och professorer.

2. Anders Kierstenssons dotter Kierstena Andersdotter, gifte sig I m Nils Nilsson, f 1728, d 1767, rusthållare i Vanneberga, nämndeman och riksdagsman vid riksdagarna 1760/1762 och 1765/1766. Kierstena Andersdotter gifte efter första makens död om sig med Nils Person, född i Önnestad 1/12 1737 och död i Röinge 1803. Även han var nämndeman. Deras son Kiersten Nilsson född 1777, blev även han nämndeman.
 3. En annan dotter till Anders Kierstensson, Nilla Andersdotter, blev gift med Frenne Thorsson, f 1737, död 1783, från Troedstorp, Ignaberga. Frenne Thorsson räknas som stamfader för den Fränneska släkten i Ignaberga socken. Frenne Thorsson var riksdagsman 1778/1779.
- B. Pelle Torkelssons son Nils Pelleson, f 1673 och d 1729 i Vinslöv var gift 1703 med Carina Nilsdotter från Bjära. Han hade flera barn som dogo i späda ålder. En son "blev i Elfen fördrunknad". Ättlingar på kvinnolinjen finnas efter Nils Pelleson.
- C. En annan av Pelle Torkelssons döttrar var Oliva Pellesdotter, gift före 1696 med åbon Per Bengtsson, Ballingslöv. Deras ättling i femte led Nils Andersson, född i Ballingslöv 1823 7/1 antog namnet Laurin och var kyrkoherde i Källs-Nöbbelövs församling Han är stamfader för släkten Laurin till vilken bl.a. framlidne hovrättspresidenten i Göta hovrätt Joel Laurin hörde.
- D. Pelle Torkelsson hade vidare sonen **Torkel Pelleson (V)**. Han var född före 1680 i Ballingslöv. Han var först dräng hos änkan Kierstina Månsdotter, Ballingslöv 7 år 1696 men var sedan en tid i Vinslövs socken. Han var gift I före 1710 med Kierstina, möjligen ovannämnda änka. Detta äktenskap var barnlöst. Han var sedan gift II med **Troen**. I sistnämnda äktenskap hade han sonen Anders Torkelsson, född cirka 1719. Torkel Pelleson var åbo på hästehemmanet Sandby No 4 under Sandby Kungsgård i vart fall från 1710.

Sonen Anders Torkelsson blev efter sin fader åbo på hästehemmanet. **Anders Torkelsson (IV)** gifte sig med **Hanna Persdotter**, född cirka 1720 i Quistalång 1, Stoby socken. Anders Torkelsson avled 1758. Deras äldste son Torkel, född 1746 24/9, var då endast 13 år. Hanna Persdotter gifte om sig med Sven Nilsson, som blev åbo på hästehemmanet Sandby 4. Hanna Persdotter avled 1778. I bouppteckningen efter henne finnes omnämnt att äldsta sonen "snickaren gesällen Torkel Sandberg" kallats till förrättningen men ej infunnit sig.

Anders Torkelssons äldste son **Torkel Andersson (III)** föddes i Sandby 1746 24/9. Han kom i snickarlära i Kristianstad, tydligen hos snickarmästaren Olavus Björk. Som brukligt var då man kom i hantverkarlära eller då man kom till skolan i Kristianstad antog han annat namn än sonnamnet. Han antog namnet Sandberg förmodligen efter namnet på hemmanet där han växt upp, Sandby no. 4. Torkel Sandberg gifte sig 1775 8/7 i Önnestad med **Ingri Michælsdotter**. Med henne hade han sonen Andreas Sandberg, född den 266 februari 1776 och döpt i Önnestad den 1 mars. I kanten på dopnotisen finnes en anteckning, tydligen gjord av prästen "kallar sig för Anders". Torkel Sandberg avled i Önnestad 1829 den 3 november i en ålder av 83 år. Hustrun hade dött 1820 i en ålder av 84 år.

Torkel Sandbergs enda barn **Anders Sandberg (II)** blev en mycket skicklig urmakare och urfabrikör. Han antogs som organist vid sockenstämman i Önnestad 1814 23/10. Han hade då förfärdigat en mekanisk inrättning som istället för organist spelade orgeln efter musikaliska lagar. Då kyrkan skulle repareras uppstod svårigheter med byggnadsställningarna. Sandberg klarade även den svårigheten. Han uttänkte ett sätt att "medelst tvenne tjocka jernstänger behörigen krökta och apterade, förfärdiga säkert och pålitligt stellige, som efter behof utan möda kunde flyttas". Detta medförde en kostnadsbesparing på minst 50 riksdaler. Han satte

även det gamla medeltida uret i kyrkans torn i funktion. Det hade länge varit ur funktion och ingen hade kunnat laga det. Anders Sandberg avled den 31 mars 1829. I kyrkoboken finns följande antecknat om honom vid dödsfallet: "Han var ovanligt skicklig Mechanicus och Urmakare samt tillika en from och pålitlig man". Att Sandberg varit mycket uppskattad i sin hemsocken bevisas därav, att hans änka vid hans död tillerkändes två nådeår.

Den 13 februari 1799 hade han i Gumlösa församling ingått äktenskap med **Emerentia Christina Waeström** född i Gumlösa den 24 augusti 1777, dotter till klockaren i Gumlösa Christian Waeström och hans hustru Anna Margareta Schreil. Vigselnöten i Gumlösa kyrkobok upptager samma namn som dopnotisen i Önnestad, nämligen Andreas Sandberg. Emerentia Waeström överlevde sin man. Hon avled i Önnestad den 26 februari 1845. Enligt bouppteckningen utgjorde tillgångarna — behållningen i boet 1878.35, därav en fastighet, kronoskatte rusthållshemmanet nr 7 1/8 mantal Önnestad, värt 2000:-.

Professorn Martin P:sson Nilsson, som själv härstammar från en gammal Ballingslövsläkt, nämner i sin artikel Ballingslövs historia tryckt 1956, att på hans tid i Lund, fanns det fem professorer där, som härstammade från gamla Ballingslövssläkter. När detta skrevs var inte Sandbergsslakten eller Laurinsslakten ännu utforskade!

Slutligen bör det nämnas att Anders Sandberg hade ytterligare en anfader bland Karl XII:s karoliner, nämligen hans mormors morfar, ryttaren Bengt Åkesson, som red för Olestorp, Ö. Broby socken. Han är ej avhörd efter 1710 och stupade förmodligen i slaget vid Hälsingborg.

Anders Sandberg och Emerentia Christina Waeström hade nedannämnda nio barn:

1. Anders Wilhelm Sandberg, född i Önnestad 1799 5/4. Han flyttade till Stockholm 1824, där han etablerade sig som urfabrikör. Han ingick äktenskap med Catharina Årsell, förmodligen dotter till byggmästaren Anders Årsell och syster till Anna Maria Årsell, född i Stockholm 1814 29/6 och gift med Sven Martin Sandberg (se nedan 7). Anders Wilhelm Sandberg avled i Stockholm den 29 juli 1835. Äktenskapet var barnlöst. Av bouppteckningen framgår bl.a. att friherren Adam Järta på Ekenäs köpt ett ur för 30 riksdaler. Bland kunderna fanns även "Herr Capitainen Verdier". Anders Vilhelm Sandberg var med och sökte klockaretjänsten i Önnestad efter fadern och blev uppförd i första förslagsrummet. Vid valet den 20/6 1830 erhöll dock vik. klockaren i Önnestad J. Carlsson tjänsten.
2. Ingri Helena Sandberg, född i Önnestad 1800 29/7, flyttade till Kristianstad 1832. Hon ingick äktenskap med kronobagerkommissarien Sven Strömberg i hans andra gifte. Hon avled i Kristianstad den 12 april 1854. Sven Strömberg var född i Kristianstad 1784 20/10 och avled där 1864.
3. Johanna Margareta Sandberg, född i Önnestad 1802 8/5, död där 1866 12/8. Gift i Önnestad 1824 den 21 maj med dåvarande kronolänsmannen Olof de Werdier, som den 29/4 1825 utnämndes till häradsskrivare. Familjen flyttade då till Åsum. Äktenskapet upplöstes genom skilsmässa 1838.
4. Carl Eric Sandberg, född i Önnestad 1804 14/5, snickare i Annerstads socken, Kronobergs län. Död 1879, 25/12, ogift.
5. Gustav Alexander Sandberg, född i Önnestad 1807 2/2. Han flyttade till Stockholm 1831 och var där urmakaregesäll. Han avled, ogift, i Stockholm 1837, endast 27 år¹ gammal.

¹ Åldersangivelsen stämmer inte med födelse och dödsår. Det är för närvarande oklart vilken uppgift som är felaktig.

6. **Nils Christian Sandberg**, född i Önnestad 1808 29/10. Han döptes i kyrkan den 2 november 1808 och bars till dopet av sin moster Sophia Margareta Weström som sedermera blev gift med klockaren i Gumlösa och Sörby församlingar Åke Homquist. Han lärde sig tydligen urmakeri- och urfabrikation av sin fader. Han blev sedermera färgaregesäll hos färgaremästaren Jonas Dahl som var gift med hans moster Ingri Lovisa Waeström. Dahl ägde fastigheten Hospitalsgatan 134 och 135 i Kristianstad där han bedrev färgeri. Nils Christian Sandberg flyttade sedan till Ljungby 1832, där han förvärvade egendomen Ågård, belägen vid Lagan. Han bedrev där såväl färgeri som vadmalsstamp. 1832 ingick han äktenskap med Ingri Mosslander, född i Vankiva 1805 21/9. Hon avled i Ljungby 1865 27/7 och Nils Christian Sandberg 1890 21/1. Han var ordförande i kommunalstämman och blev riddare av vasaorden. Nils Christian Sandberg och Ingri Mosslander blevo stamfar respektive stammödrar för Ljungbysläkten Sandberg.
7. Sven Martin Sandberg, född i Önnestad 1811 31/3. Han flyttade till Åsum på 1820-talet och var där anställd hos sin svåger, häradsskrivaren Olof de Werdier som skrivare. 1838 förde han sin systers Johanna Sandbergs talan vid Gärds häradsrätt i skilsmässomålet mot hennes man, Olof de Werdier (se ovan). I bouppteckningen efter brodern Anders Vilhelm (se 1 ovan) omnämndes han som "vice länsman Sven Martin Sandberg, boende i Ronneby i Blekinge". Han finns upptagen i husförhörlängderna för Kristianstad fram till 1860-talet med titeln hovrättskommisarie. Han var gift med Anna Maria Årsell, född i Stockholm 1814 29/6, förmodligen syster till Catharina Årsell (ovan 1). De hade söner Alfred Theodor Sandberg, född i Kristianstad 1844 14/5 och Anders Emil Sandberg, född i Kristianstad 1848 19/8. De hade även dottern Anna Emilia Sandberg, född i Kristianstad 1846 5/7. Efter dem finns ättlingar med namnet Sandberg. Detta har ännu icke undersökts.
8. Anna Maria Sandberg, född i Önnestad 1813 26/4, död där 1891 18/12. Gift 1841 6/5 i Åsum [med] häradsskrivaren Olof de Werdier i dennes andra äktenskap. Han tog avsked från häradsskrivarejänsten 1850 28/9 och flyttade då till Annderstads socken, där han förvärvade egendomen Skeen. Han idkade där även färgerirörelse. Sedan Olof de Werdier avlidit i Skeen 1863 20/1 försåldes Skeen till Handelsbolaget Holmgren Möller & Co., Göteborg. Det återkom i släktens ägo 1872 då Olof de Werdiers svärson Frithiof Sandberg, inköpte det. Olof de Werdier och de båda fruarna begravdes på Önnestads kyrkogård. Graven fanns kvar där ännu 1956. Numera är den tyvärr utplånad. Olof de Werdier får räknas som stamfar till släkten de Werdier, som är en talrik släkt med många framstående personligheter. I de båda äktenskapen hade han sexton barn. Eftersom de båda stammödrarna voro systrar till Nils Christian Sandberg, har alltså de Werdier-släkten Sandberghärstamning på kvinnolinjen.
9. Olof Henric Sandberg, född i Önnestad 1817 2/1. Han flyttade till Stockholm, där han var muraregesäll. Han avled ogift i Stockholm 17/4 1845.

Som framgår ovan dog de tre bröderna Sandberg, som bosatte sig i Stockholm relativt unga. Ända fram till 1860-talet var dödligheten i Stockholm dubbelt så hög som på landbygden i Mälardalen.